

บทที่ 2

แนวความคิดในการควบคุมการเผยแพร่ข่าวผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเพศ

การศึกษานี้ปัญหาในเรื่องการเผยแพร่ข่าวผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเพศในลักษณะที่ละเมิดสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณ และความเป็นส่วนตัวผู้ศึกษาจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวความคิดว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันเป็นรากฐานของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณ และความเป็นส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว อันนำไปสู่มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเผยแพร่ข่าวผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเพศ

2.1 แนวความคิดว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

แนวความคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมีมาตั้งแต่สมัยกรีกและโรมัน โดยเริ่มจากการเปิดกว้างทางความคิดยอมรับชาติพันธุ์อื่นๆ ยอมรับในความเสมอภาคของมนุษย์ และมนุษย์แตกต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผลและผล ทำให้สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นมาได้ด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองขึ้นมาจนมีจิตสำนึกของตนเองและกำหนดความเป็นไปของตัวเองได้ ท่ามกลางบริบทแห่งเสรีภาพและความเป็นตัวเอง ความสามารถเหล่านี้เองที่ก่อปรกັນขึ้นเป็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นักกฎหมายเยอรมัน Guenter Dueig ได้อธิบายคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ว่ามนุษย์ทุกคนเป็นมนุษย์โดยอำนาจแห่งจิตวิญญาณของเขาเอง ซึ่งทำให้เขาแตกต่างจากความเป็นอยู่ในสภาวะธรรมชาติที่ปราศจากความเป็นส่วนตัวและการทำให้บรรลุเป้าหมายภายในขอบเขตส่วนบุคคลนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลนั้นเองในอันที่จะกำหนดตนเอง และในการสร้างสภาพแวดล้อมของตนเอง

Klaus Stern ได้สรุปสาระสำคัญของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ว่าหมายถึงคุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะ และเป็นคุณค่าที่มีความผูกพันอยู่กับความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคนได้รับคุณค่าดังกล่าว โดยไม่จำกัดคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย

¹ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, หลักการใช้อำนาจขององค์กรที่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2549), น.5.

หรือ คุณสมบัติอื่นๆของบุคคล ในความหมายนี้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” จึงหมายถึงลักษณะบางประการที่สร้างออกมาเป็นคุณค่าเฉพาะตัวของมนุษย์อันเป็นสาระัตถะในการกำหนดความรับผิดชอบของตนเอง และเป็นสาระัตถะที่มนุษย์แต่ละคนได้รับเพื่อเห็นแก่ความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น²

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” นั้นเป็นคุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะอันสืบเนื่องมาจากความเป็นมนุษย์ และเป็นคุณค่าที่ผูกพันอยู่เฉพาะกับความเป็นมนุษย์เท่านั้นโดยไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่นใดทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา คุณค่าของมนุษย์ดังกล่าวนี้มีความมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์แต่ละคนมีความเป็นอิสระในการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัวของบุคคลนั้นๆภายใต้ความรับผิดชอบของตนเอง โดยถือว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นคุณค่าสูงสุดของความเป็นมนุษย์ที่ไม่อาจล่วงละเมิดหรือพรากไปได้³ เป็นคุณค่าในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยและเป็นอิสระและบุคคลทุกคนในสังคมจะต้องเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน⁴

ในสมัยโบราณการปกครองของรัฐยังไม่มี การแบ่งแยกอำนาจตามระบอบประชาธิปไตยอย่างในปัจจุบัน การปกครองทั้งหมดขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ปกครองรัฐที่จะใช้อำนาจตามความเห็นสมควร การปกครองเช่นนี้ก่อให้เกิดการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในลักษณะที่เป็นการทำลายชื่อเสียง การเลือกปฏิบัติ การกดขี่ลงให้รู้สึกต่ำต้อย การตีตราบาป การเหยียดหยาม และการลงโทษอาญาที่มีลักษณะทารุณโหดร้าย ซึ่งก่อให้เกิดแนวความคิดในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ขึ้น ได้แก่ แนวความคิดกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นแนวความคิดสิทธิธรรมชาติ (Natural Right) อันเป็นที่มาของสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน⁵

นักปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law School) มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและจักรวาลซึ่งมีกฎเกณฑ์ต่างๆเกิดขึ้นได้เองโดยไม่มีผู้บังคับการที่เรียกว่า “เหตุผลของเรื่อง” (Natural of Thing) ทำให้มนุษย์มีเหตุผลสามารถใช้เหตุผลในการเรียนรู้

² บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), น.85.

³ เพิ่งอ้าง, น.107.

⁴ กมลชัย รัตนสกาววงศ์ , พื้นฐานความรู้หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2537), น. 109-110.

⁵ กุลพล พลวัน, พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2538), น.25.

ธรรมชาติและศึกษาเพื่อให้เข้าใจตัวมนุษย์เอง ดังที่ อริสโตเติลกล่าวไว้ “มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล ย่อมมีเสรีภาพในการเลือก และด้วยเหตุผลที่ถูกต้องย่อมช่วยให้เข้าถึงกฎหมายธรรมชาติได้และ ณ จุดนี้เอง คือเสรีภาพอันยิ่งใหญ่ของมนุษย์”⁶ ดังนั้น มนุษย์จึงสามารถที่จะรู้และเข้าใจถึงค่า สติและเสรีภาพว่าเป็นสิ่งที่มาพร้อมกับการเกิดขึ้นและมีอยู่ของมนุษย์ เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิดซึ่งสิทธิดังกล่าวไม่สามารถโอนให้กันได้ หากมีการล่วงละเมิดย่อม กระทบกระเทือนต่อสภาพความเป็นมนุษย์

ในขณะที่สำนักกฎหมายบ้านเมือง (Legal Positivism) อธิบายว่ามนุษย์จะมีสิทธิหรือไม่ ต่างอยู่ที่กฎหมายบ้านเมือง (Positivism Law) บัญญัติเรื่องนั้น ๆ ไว้เช่นไร ไม่เช่นนั้นแล้วหาก กระทำการใด ๆ ลงไปโดยไม่มีกฎหมายอนุญาตไว้ย่อมไม่มีสิทธิและอาจเป็นความผิดให้ถูก ต้องโทษก็เป็นได้ ขณะเดียวกันในการใช้สิทธิจะใช้สิทธิอันเป็นการกระทบกระเทือนส่วนของคุณคน อื่นไม่ได้ มิเช่นนั้นผู้ถูกระทำอาจดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำละเมิดได้ซึ่งแนวคิดดังกล่าว ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดเรื่องอำนาจระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองเป็นสำคัญ

จนกระทั่งศตวรรษที่ 17 - 18 เริ่มมีผู้สงสัยบทบาทของผู้มีอำนาจ โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 1632 - 1704 John Lock เริ่มมีความสนใจเรื่องของเหตุผลและธรรมชาติได้อาศัยเรื่องสิทธิ ธรรมชาติเป็นข้ออ้างเพื่อให้หลุดพ้นจากอำนาจกดขี่ของผู้ปกครองอาณานิคมในยุคศักดินาโดยให้ ความเห็นว่าในสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ก่อนที่จะมีรัฐ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่เหมือนกัน ทุกคนมีสิทธิที่จะป้องกันและรักษาสิทธิเสรีภาพในร่างกาย และทรัพย์สินของตนโดยแต่ละคนมี อำนาจที่จะบังคับให้เป็นไปตามสิทธิ และลงโทษผู้กระทำผิดได้ด้วยกำลังของตัวเอง แต่เนื่องจากยัง ขาดหลักประกันและความแน่นอน ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาข้อพิพาท มนุษย์จึงตกลงเข้าอยู่ร่วมกัน ภายใต้สัญญาประชาคม⁷ โดยประชาคมที่จัดตั้งขึ้นมานั้นเป็นผลมาจากปัจเจกชนได้มอบ ความไว้วางใจให้รัฐ ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลและรักษาความปลอดภัยอันมีเป้าหมายเพื่อยืนยันและ ป้องกันสิทธิของปัจเจกชนเป็นสำคัญ แต่ทว่ามิได้โอนสิทธิทั้งหมดให้กับรัฐ คงเหลือสิทธิของ

⁶ อุดม รัฐอมฤต, นพนิธิ สุริยะ, และบรรเจิด สิงคะเนติ, การอ้างศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดนานาสังพิมพ์, 2544), น.34.

⁷ สมยศ เชื้อไทย, นิติปรัชญาเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิทยุชน, 2544), น.113.

ปัจเจกชนบางประการอันมีลักษณะเป็นนิจันรันดรซึ่งจะละเมิดมิได้⁸ มนุษย์จึงไม่ได้ยอมสละสิทธิตามธรรมชาติของตนทั้งหมดให้กับรัฐเป็นผู้ดูแลอย่างสิ้นเชิง เพียงแต่เป็นไปเท่าที่จำเป็นเพื่อดูแลรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวมเท่านั้น ดังนั้น รัฐจะบัญญัติกฎหมายที่มีอำนาจสูงสุดมาบังคับใช้เหนือชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตามอำเภอใจไม่ได้⁹

แนวคิดตามกฎหมายธรรมชาติได้ก่ออิทธิพลต่อการบัญญัติกฎหมายสมัยใหม่ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษดังนี้

1. ยอมรับศักดิ์ศรีของมนุษย์ทุกคน ถือว่าคนทุกคนมีความสามารถทางกฎหมายมีสิทธิและหน้าที่อย่างเสมอภาคกัน ปฏิเสธความเป็นทาสของคน หรือความมีอภิสิทธิ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2. ยืนยันว่าทรัพย์สินสมบัติเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคล ใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินสิ่งใด ย่อมมีสิทธิสมบูรณ์เด็ดขาดที่จะหวงแหนกีดกัน และจะจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินนั้นได้ตามเจตจำนงของตน บุคคลอื่นทั้งโลกมิอาจเข้ามาแทรกแซงหรือละเมิดสิทธิในกรรมสิทธิ์ได้

3. รับรองเขตอิสระส่วนบุคคล เรียกว่า แดนเอกชน ซึ่งเอกชนสามารถทำการใด ๆ ได้ตามสมควรใจ รัฐหรือบุคคลอื่นจะเข้ามาแทรกแซง ก้าวร้าวตามอำเภอใจมิได้

4. ทำให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาที่เคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล ทำให้เกิดหลักกฎหมายใหม่ ๆ ในกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ว่าจะเป็นหลัก “ไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมายไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” หรือ “บุคคลได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเขาเป็นผู้กระทำผิด” หรือ “หลักการพิจารณาคดีโดยคนกลางคือศาล ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เปิดเผย และเป็นธรรม”

5. การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ต้องชอบด้วยกฎหมาย หรืออยู่ภายใต้ข้อกฎหมาย เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะใช้อำนาจลิดรอนหรือจำกัดตัดทอนสิทธิเสรีภาพเอกชนได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เคยเป็นนาย

⁸ วรวิทย์ กนิษฐะเสน, “ความเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน,” วารสารอัยการ เล่มที่ 13, ปีที่ 2, น. 44 (มกราคม 2522).

⁹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ และจตุรนต์ ธีระวัฒน์, “อำนาจอธิปไตยกับกฎหมายระหว่างประเทศ,” ผู้แปลและเรียบเรียง, วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 16, น.182 (ธันวาคม 2529).

ของประชาชนจะกลายเป็นผู้รับใช้ประชาชนตามกฎหมายการปกครองในสมัยใหม่บนหลักนิติรัฐ (The Rule of Law)¹⁰

ดังนั้นในทางกฎหมายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นที่มาของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ และแม้ว่าสิทธิกับเสรีภาพนั้นจะคล้ายกันในแง่ที่ว่าต่างเป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคล แต่ก็แตกต่างกันที่ว่าสิทธิเป็นอำนาจที่บุคคลใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นกระทำการหรือละเว้นกระทำการ แต่เสรีภาพกลับเป็นอำนาจของบุคคลนั้นที่มีอยู่เหนือตนเอง ในการตัดสินใจ โดยปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำจากบุคคลอื่น

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมักมีการใช้คำว่า “สิทธิ” และคำว่า “เสรีภาพ” ปนๆกันไปโดยมีการเรียกบรรดาสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์แต่ละคนพึงมีในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์รวมๆกันไปว่า “สิทธิมนุษยชน” (Human Rights) ในสาธารณรัฐเยอรมันเรียกบรรดาสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองให้แก่บุคคลว่า “สิทธิขั้นพื้นฐาน” (Basic Rights) แต่ไม่ว่าจะเรียกว่าสิทธิมนุษยชน หรือ สิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิส่วนใหญ่ไม่ใช่อำนาจของบุคคลที่จะเรียกร้องให้รัฐกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตน แต่มักจะเป็นสิทธิในเสรีภาพ (Right of Liberty) เป็นอำนาจตามกฎหมายในอันที่จะกระทำการต่างๆโดยปราศจากการรบกวนขัดขวางของรัฐ¹¹ ซึ่งสิทธิและเสรีภาพนั้นเป็นสิ่งคู่กัน บุคคลพึงได้รับการรับรองและคุ้มครองทั้งสิทธิและเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของการอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งหมายความว่ามนุษย์สามารถคิด พูด หรือกำหนดตัดสินใจชีวิตตนเองได้อย่างมีเสรีภาพ เท่าที่ไม่รบกวนหรือลิดรอนสิทธิของผู้อื่น

โดยสรุปแนวความคิดกฎหมายธรรมชาติและแนวความคิดสิทธิธรรมชาติที่มุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของมนุษย์ และนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึง “เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น” และ “สิทธิในความเป็นส่วนตัว” ของปัจเจกชน ซึ่งได้รับการพัฒนาจนกระทั่งเกิดเป็นปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในสมัยปัจจุบัน

¹⁰ สมยศ เชื้อไทย, อ่างแล้ว เชิงอรรถที่ 7, น.113.

¹¹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), น. 24-25.

2.2 เสรีภาพของสื่อมวลชน

ปัจจุบันยอมรับกันว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสนอข่าวสารแก่ประชาชน เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปและเป็นเสรีภาพที่ทุกสังคมจะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ เพราะเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นหลักประกันเสรีภาพของประชาชนทั่วไป หากสื่อมวลชนไร้เสรีภาพเสียแล้วเป็นอันว่าไม่อาจหวังได้ถึงเสรีภาพของประชาชนในสังคมอีกต่อไป ดังนั้น เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องรับรองและคุ้มครองให้มี¹² โดยถือว่าเป็นการให้หลักประกันอันสำคัญยิ่งในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของประชาชน

2.2.1 ความหมายของสื่อมวลชน

คำว่า “สื่อมวลชน” เป็นคำที่ย่อมาจากคำว่า “สื่อในการสื่อสารมวลชน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542¹³ ได้ให้ความหมายของคำว่า “สื่อมวลชน” (Mass Media) หมายถึง สื่อกลางที่นำข่าวสารและเนื้อหาสาระทุกประเภทไปสู่มวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนนี้อาจหมายความถึงตัวบุคคลอันได้แก่ นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

ส่วนคำว่า “การสื่อสารมวลชน” (Mass Communication) หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนสารจากแหล่งข่าวสารโดยผ่านช่องทางสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ภายในระยะเวลาที่สั้นและรวดเร็วโดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ คือ เพื่อต้องการเผยแพร่ข่าวสารเพิ่มพูนความรู้ รวมทั้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติ¹⁴

แม้ว่า “สื่อมวลชน” กับ “การสื่อสารมวลชน” จะมีความหมายที่แตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น แต่คณะกรรมการราชบัณฑิตยสถานก็ได้อนุโลมให้ใช้คำทั้งสองนี้แทนกันได้ ดังนั้นคำว่า

¹² บุญทิพย์ ฝ่องจิตต์, “เสรีภาพของหนังสือพิมพ์กับความรับผิดชอบหมิ่นประมาทในสหรัฐอเมริกา,” วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 10, ฉบับที่ 4, น. 581 (2521).

¹³ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ นานมีบุ๊คส์, 2546), น. 1200.

¹⁴ ขวัญเรือน กิตติวัฒน์, สังคมวิทยาสื่อสารมวลชน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), น.2.

“สื่อมวลชน” (Mass Media) จึงหมายถึงความถึงกระบวนการที่ผู้ส่งสารสามารถทำการส่งสาร (Message) ผ่านสื่อมวลชน (Mass Media) ไปยังมวลชน (Mass Audience) ที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมาก ได้อย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาเดียวกันหรือระยะเวลาใกล้เคียงกัน

อนึ่งสื่อมวลชนอาจถูกจำแนกประเภทได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับแนวคิดในการกำหนดหมวดหมู่ซึ่งในการศึกษานี้แบ่งประเภทสื่อมวลชนโดยยึดตามพัฒนาการของสื่อจึงสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

1. สื่อมวลชนดั้งเดิม (traditional media หรือ conventional media) หมายถึงสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ซึ่งสื่อเหล่านี้ยังเป็นที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมแก่ประชาชนในยุคปัจจุบัน สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่เจาะลึกให้รายละเอียดของข่าวสารได้มากโดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยตัวอักษร ภาพและภาพประกอบ และเป็นสื่อที่มีความคงทนสามารถเก็บไว้ได้ ส่วนวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์มีข้อดีในแง่ที่สามารถรายงานข่าวสาร เหตุการณ์ได้ทันที่และเกาะติดสถานการณ์ได้ และผู้รับสารสามารถเข้าถึงข่าวสารได้มากโดยใช้การฟังรวมถึงการดูภาพ (สื่อโทรทัศน์)

2. สื่อมวลชนสมัยใหม่ (new media หรือ internet mass media) หมายถึง สื่อที่สื่อสารผ่านไปสู่มวลชนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต¹⁵ ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่ให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกสามารถรับ เผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารไม่ว่าอยู่ในรูปของตัวอักษร เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวระหว่างกันได้ภายในเวลาอันรวดเร็วและแพร่หลายทั่วโลก อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนดั้งเดิมไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือ โทรทัศน์ก็ได้พัฒนาวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอีกช่องทางหนึ่งโดยหันมาเผยแพร่ข่าวสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเช่นกันซึ่งจะปรากฏในรูปของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เว็บไซต์ หรือ เว็บไซต์ ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่มวลชนด้วยความรวดเร็วและแพร่หลายนี้อาจก่อผลเสียอย่างร้ายแรงหากสื่อมวลชนใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้ตกเป็นข่าวเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังรวมทั้งสูญเสียความเป็นส่วนตัวอันเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว เพราะ ข้อมูลข่าวสาร ถ้อยคำ ภาพ หรือเสียงที่ละเมิดสิทธิในความเป็น

¹⁵ จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ, เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อมวลชน สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2 เล่ม (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547), น.11- 49.

เป็นส่วนตัวจะแพร่หลายไปทั่วโลกในวงกว้างและรวดเร็วกว่าสื่อมวลชนดั้งเดิมซึ่งเท่ากับว่าอินเทอร์เน็ตกลายเป็นเครื่องมือที่ขยายความเสียหายให้เพิ่มขึ้น

2.2.2 บทบาทของสื่อมวลชน

การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีความสลับซับซ้อน และมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคม มีความจำเป็นที่สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่เฝ้าระวัง ดูแลตรวจตราเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม (watchdog) และเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สังคมพร้อมเสนอความคิดเห็นสู่ประชาชน (gatekeeper) เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกันและกัน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนไหลเวียนข้อมูลข่าวสารถึงกันอย่างสะดวก รวดเร็ว อันนำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ปัญหาสังคม¹⁶

ปัจจุบัน ข่าวสาร เหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ในบ้านเมือง เป็นที่สนใจของประชาชน และข่าวสารที่ประชาชนควรจะได้รับนี้ ย่อมหมายถึงรวมถึงเหตุการณ์ทุกอย่างในชีวิตประจำวันอันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งความบันเทิงใจอีกด้วย ในการนี้เหตุการณ์อันเกี่ยวกับคดีอาญา (criminal case) อันเป็นเรื่องราว หรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคดีหรือเกี่ยวข้องกับผู้ถูกกล่าวหา โจทก์หรือผู้เสียหาย ตลอดจนการดำเนินคดีอาญาโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการตั้งแต่การสืบสวน สอบสวน จับกุม จนถึงการศึกษาพิพากษาคดี ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของสาธารณะอันเป็นคุณค่าของสังคมที่ประชาชนย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรู้ ในแง่ที่เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ปกติของสมาชิกในสังคม ความเสื่อมโทรมของสังคมและศีลธรรม เพื่อเตือนให้ประชาชนระมัดระวังมิให้ตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำผิด และเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีความสนใจ มีส่วนร่วมในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงเป็นการกระตุ้นองค์กรในกระบวนการยุติธรรมให้มีการเร่งรัดประสิทธิภาพยุติธรรมให้แก่ประชาชน¹⁷ นอกจากนี้ยังเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ในการนี้จึงให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายงานข่าว เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี

¹⁶ เฟิงอ๋าง, น.13-14.

¹⁷ สถาบันกฎหมายอาญา, “รายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง สื่อสารมวลชนกับกระบวนการยุติธรรม:บทบาทในการตรวจสอบและผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน,” บทบัญญัติ, เล่ม 52 ,ตอน 2, น.106(มิถุนายน 2540).

แต่อย่างไรก็ตามบทบาทของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับคดีอาญายังคงเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันอย่างมาก¹⁸ แม้ว่าการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในทางกลับกันการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับคดีอาญากลับส่งผลร้ายต่อปัญหาอาชญากรรม กล่าวคือ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาโดยนำเสนอวิธีการก่ออาชญากรรมโดยละเอียดจะเป็นการส่งเสริมให้มีการก่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้นและเป็นการโฆษณาอาชญากรรมโดยยกย่องอาชญากรคนสำคัญและเป็นการซ้ำเติมผู้เสียหาย โดยเฉพาะคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนอกจากผู้เสียหายได้รับความทุกข์ทรมานจากอาชญากรรมแล้ว การที่สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวโดยเปิดเผยภาพ ชื่อ ที่อยู่ หลักฐานที่ระบุถึงตัวผู้เสียหาย รวมถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน เป็นการประจานผู้เสียหาย ทำให้ผู้เสียหายอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียง สูญเสียความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหาย อีกทั้งยังทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความตกใจเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งอาจมีส่วนทำให้การดำเนินงานทางด้านศาลและการป้องกันดำเนินไปยากยิ่งขึ้น¹⁹

2.2.3 แนวความคิดและขอบเขตเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชน

ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งมีหลักพื้นฐานว่าประชาชนจะต้องเป็นผู้กำหนดหนทางในการดำเนินชีวิตของตนเองเท่าที่สามารถจะเป็นไปได้ การที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถกำหนดหนทางในการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ประชาชนต้องได้รับทราบถึงข่าวสารอย่างถูกต้องและครบถ้วน ด้วยเหตุนี้สิทธิของประชาชนที่จะได้รับการบอกกล่าวถึงข้อเท็จจริงทั้งหลาย (right to be informed) ย่อมเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย ครั้งหนึ่ง นายเจมส์ รัสเซล ผู้แทนสหรัฐประจำองค์การสหประชาชาติได้กล่าวว่า สิทธิในการรับรู้ของประชาชนเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษยชาติและนับว่าเป็นสิทธิที่สำคัญที่สุดที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้²⁰ ทั้งนี้

¹⁸ สมควร กวียะ, การสื่อสารมวลชน บทบาทหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โกสินทร์, 2547), น. 58.

¹⁹ สุพจน์ สุโรจน์, “บทบาทของประชาชนและสื่อมวลชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม”, เล่ม 45 อัยการนิเทศ น. 641 – 642 (2526).

²⁰ ขวลิต ปัญญาลักษณ์, “หนังสือพิมพ์กับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน,” วารสารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย น. 26 (2526)

เพราะสิทธิดังกล่าวเกี่ยวข้องต่อการอยู่รอดของระบอบประชาธิปไตย²¹ ดังนั้นจึงทำให้เกิดการยอมรับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน (people's right to know) กล่าวคือ ประชาชนมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรับรู้เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นไม่ว่าที่ใด และเรื่องใด โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐบาล²²

แต่เดิมนั้นมีความคิดกันว่าสิทธิที่จะรับรู้ (right to know) นี้ซ่อนอยู่ในตัวสิทธิที่จะพูด (right to speak) และสิทธิที่จะพิมพ์โฆษณา (right to print) ซึ่งก็มีผู้โต้แย้งว่าไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะสิทธิที่จะพูดหรือพิมพ์โฆษณาเป็นสิทธิในจำพวกการแสดงออก (right to expression) แต่สิทธิที่จะรับรู้กลับเป็นสิทธิในการได้รับหรือการเข้าถึงข่าวสาร อย่างไรก็ตาม มีผู้เห็นว่าสิทธิที่จะพูดหรือสิทธิที่จะพิมพ์โฆษณาจะไม่มี ความหมายอันใดเลยถ้าขาดเสียซึ่งสิทธิที่จะรับรู้²³ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเสรีภาพของสื่อมวลชนมีความผูกพันกับเสรีภาพของประชาชนในเรื่องการรับรู้²⁴ ทั้งนี้เพราะเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นช่องทางที่จะนำประชาชนไปสู่สิทธิในการที่จะรับรู้อันเป็นจุดหมายปลายทาง

จากสิทธิในการรับรู้ของประชาชนนี้สื่อมวลชนได้นำไปใช้เป็นแนวความคิดพื้นฐานว่าด้วยเสรีภาพของสื่อมวลชน²⁵ กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อเท็จจริงและข่าวสารที่ถูกต้องและไม่มีการตัดทอน การใช้สิทธิที่จะรับรู้ของประชาชนนี้ก็โดยอาศัยสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสาร ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ข่าวสารทั้งหลายตั้งอยู่บนมูลฐานของสิทธิในการรับรู้ของประชาชน²⁶ สื่อมวลชนจึงควรมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารเพื่อสนองตอบสิทธิที่จะรับรู้ของประชาชน

²¹ บุญทิพย์ ฝ่องจิตต์, อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 12*, น. 582.

²² ขวลิต ปัญญาลักษณ์, อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 20*, น. 27.

²³ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, "อิสระของข่าวสาร," *วารสารนิติศาสตร์*, ปีที่ 9, ฉบับที่ 3, น.140 (2521)

²⁴ กุลพล พลวัน, "เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในการแสวงหาข่าวสาร," *วารสารอัยการ*, เล่มที่ 104, ปีที่ 9, น. 17.

²⁵ ขวลิต ปัญญาลักษณ์, อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 20*, น. 25-26.

²⁶ อรุณีประภา หอมเศรษฐี, *การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), น.52.

โดยผลและความสำคัญของสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ทำให้สื่อมวลชนเข้ามาเป็นตัวกลางแสวงหาข่าวสารเพื่อเสนอข่าวสู่ความรับรู้ของประชาชนโดยมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ(Public Interest) สื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องมีเสรีภาพในการเสนอข่าว โดยปราศจากการควบคุมบังคับจากรัฐบาล²⁷ ด้วยเหตุนี้เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องรับรองและคุ้มครองให้มีทั้งนี้เพราะเมื่อสื่อมวลชนมีเสรีภาพแล้ว ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากเสรีภาพอันนี้ไม่ใช่แต่เฉพาะเพียงสื่อมวลชนเท่านั้น ฝ่ายปกครองและฝ่ายประชาชนก็ย่อมได้รับประโยชน์จากเสรีภาพนี้ด้วย อาจกล่าวได้ว่า การปฏิเสธเสรีภาพของสื่อมวลชน ก็คือการปฏิเสธสิทธิที่จะรับรู้อันเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

นอกจากนี้ในสังคมประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) ไม่ว่าจะปรากฏออกมาในรูปของเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์โฆษณา ดังที่ Blackstone ทนายความชาวอังกฤษได้กล่าวไว้ในปี ค.ศ. 1765 ว่า “เสรีภาพในการพูดและเสรีภาพในการพิมพ์และการโฆษณานั้นย่อมเป็นพื้นฐานแห่งเสรีภาพทั้งปวงของประชาชน”²⁸ ซึ่งสื่อมวลชนก็คือประชาชนผู้หนึ่งก็ย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงเป็นเช่นเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงไม่ยิ่งใหญ่หรือยิ่งหย่อนไปกว่าเสรีภาพของประชาชน²⁹

เสรีภาพของสื่อมวลชนสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้³⁰

1. เสรีภาพในข่าวสาร (Freedom of Information)

ในการดำเนินงานของสื่อมวลชน ส่วนที่เป็นเนื้อหาหลักและถือว่ามี

²⁷ ขวลิต ปัญญาลักษณ์, อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 20*, น. 26.

²⁸ มารุต บุณนาค, “เสรีภาพในการพูดในสหรัฐอเมริกา,” *วารสารนิติศาสตร์*, น. 69-70 (มิถุนายน 2515).

²⁹ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, “เสรีภาพในการพิมพ์กับความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดีอาญา,” *วารสารอัยการ*, เล่มที่ 153, ปีที่ 13, น. 15.

³⁰ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, “ว่าด้วยเสรีภาพของสื่อมวลชน,” *ดุลพินิจ*, ปีที่ 41, น. 79 – 81 (2537).

ความสำคัญมากที่สุดในการรายงานข่าว ก็คือข่าวสาร และในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าประชาชนมีสิทธิพื้นฐานประการหนึ่ง คือ สิทธิที่จะรับรู้ (Right to Know) รับทราบเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคม สื่อมวลชนในฐานะเป็นสื่อกลางผู้ทำหน้าที่เสนอข้อมูลข่าวสารมีความจำเป็นจะต้องแสวงหาข่าวสารเพื่อรายงานให้ประชาชนได้ทราบ อันเป็นการสนองตอบสิทธิที่จะรู้ของประชาชน ดังนั้น เสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อสื่อมวลชนและประชาชนในการเสนอและรับรู้ข่าวสาร

2. เสรีภาพในการพิมพ์ (Freedom of Printing)

เสรีภาพในการพิมพ์เป็นขั้นตอนในการนำข้อมูลข่าวสารออกเผยแพร่ต่อประชาชน ซึ่งรัฐจำเป็นต้องให้สื่อมวลชนสามารถใช้เสรีภาพนี้ได้โดยปราศจากการจำกัดก่อน (Prior Restrain) หรือการเซ็นเซอร์ (Censorship) และหากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้นก่อให้เกิดความเสียหาย สื่อมวลชนก็จะต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินการนั้นในภายหลัง อย่างไรก็ตามเสรีภาพนี้อาจถูกจำกัดได้ในกรณีที่ประเทศอยู่ในสถานการณ์พิเศษบางประการ เช่น อยู่ในระหว่างสงคราม หรือการรบ ซึ่งรัฐสามารถที่จะจำกัดเสรีภาพโดยการกำหนดให้มีการตรวจข่าวก่อนตีพิมพ์ก็ได้ ทั้งนี้ ภายใต้เหตุผลเพื่อความมั่นคงของรัฐนั่นเอง

3. เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Criticism)

ภายใต้บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นผู้คอยควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาล (Watchdog) ที่ถือว่ามีความสำคัญต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น สื่อมวลชนจะอยู่ในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร การวิพากษ์วิจารณ์ และรายงานข้อมูลเหล่านั้นสู่ความรับรู้ของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อรัฐเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเสรี อันส่งผลเป็นเสมือนเงาสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของรัฐบาลซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

4. เสรีภาพในการจำหน่ายจ่ายแจก (Freedom of Dissemination)

เสรีภาพในการจำหน่ายจ่ายแจกเป็นหลักประกันในการรักษาการไหลของข่าวให้เป็นไปอย่างเสรีและต่อเนื่อง ซึ่งหมายความรวมถึงสิทธิในการที่จะจำหน่ายจ่ายแจกโดยปราศจากการเข้าควบคุมหรือแทรกแซงจากรัฐอีกด้วย และหากพิจารณาจากเสรีภาพทั้งสามประการข้างต้นจะพบว่า แม้สื่อมวลชนจะมีเสรีภาพทั้งสามประการข้างต้นก็ตาม หากสื่อมวลชนปราศจากเสรีภาพในการจำหน่ายจ่ายแจกแล้ว เสรีภาพทั้งสามประการข้างต้นก็แทบจะไร้ความหมาย

ถึงแม้ว่าเสรีภาพของสื่อมวลชนมีความสำคัญในการตอบสนองสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารของประชาชน แต่การใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนในบางครั้งก็ส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิประโยชน์ของรัฐได้ เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงมิใช่เสรีภาพที่มีอยู่โดยเด็ดขาดปราศจากข้อจำกัดแต่อย่างใด³¹ แต่เป็นเสรีภาพที่อาจถูกจำกัดได้ และในที่นี้อาจแบ่งข้อจำกัดขอบเขตเสรีภาพของสื่อมวลชนได้ 4 ประการ คือ

1. หลักความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติ หมายถึง การธำรงและรักษาประเทศชาติให้ดำรงอยู่อย่างปลอดภัย มีเอกราชและอธิปไตย มีความมั่นคงทั้งการเมืองภายในประเทศ การเมืองระหว่างประเทศ ทางเศรษฐกิจ และสังคม³² ความมั่นคงของชาติเป็นเรื่องสำคัญยิ่งซึ่งประชาชนรวมทั้งสื่อมวลชนจะต้องช่วยกันจรรโลงไว้ให้คงอยู่ตลอดไป เพื่อความสงบสุขภายในและเพื่อความปลอดภัยจากการรุกรานจากต่างชาติ หากประเทศไม่มีความมั่นคงทั้งภายในภายนอกแล้ว อาจถูกครอบงำทางการเมือง การทหาร การปกครองจากประเทศอื่นได้ในที่สุด ดังนั้น การใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าว จึงต้องคำนึงถึงความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ดีโดยที่ความมั่นคงของชาติมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความมั่นคงของรัฐบาล³³ เพราะรัฐบาลเป็นองค์กรสูงสุดทางการเมืองของรัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายแผนงานและการดำเนินงานต่าง ๆ ในการบริหารราชการแผ่นดิน แม้จะมีผลอย่างกว้างขวางทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริหาร การเมือง และการทหารของประเทศ แต่ความมั่นคงของชาติก็มีความสำคัญยิ่งกว่าความมั่นคงของรัฐบาล³⁴ เพราะรัฐบาลเป็นเพียงคณะบุคคลหรือสถาบันทางการเมืองที่บริหารหรือปกครองประเทศ รัฐบาลย่อมเปลี่ยนแปลงก็ได้ แต่ชาติบ้านเมืองหรือประเทศต้องมียอดประกอบของความเป็นชาติหรือประเทศอยู่เสมอ มีคนไม่น้อยคิดว่า ความมั่นคงของรัฐบาลคือ ความมั่นคงของชาติ หรือรัฐบาลคือชาติ ซึ่งแท้จริงแล้วมิใช่เป็นเช่นนั้นเพียงแต่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การที่สื่อมวลชนเสนอข่าววิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาล

³¹ บุญทิพย์ ฝ่องจิตต์, อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 12*, น. 584.

³² กุลพล พลวัน, อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 24*, น. 43.

³³ อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน, *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายและจริยธรรมสื่อมวลชน หน่วยที่ 9, พิมพ์ครั้งที่ 4* (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532), น. 683.

³⁴ *เพ็ญอ้าง*, น. 684

รัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี อันเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต สื่อมวลชนจึงมีเสรีภาพที่จะกระทำภายใต้ขอบเขตเสรีภาพของสื่อมวลชนตามครรลองแห่งประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการเสนอข่าวดังกล่าวไม่ใช่เรื่องที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติแต่อย่างใด

2. หลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หมายถึง เรื่องผลประโยชน์โดยทั่วไปของส่วนรวม (Public Interest) ย่อมอยู่เหนือผลประโยชน์ของเอกชน และต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และโครงสร้างของสังคม มีขอบเขตกว้างขวาง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์โดยทั่วไปของสังคม อย่างไรก็ตามการที่จะให้คำจำกัดความว่า “ความสงบเรียบร้อยของประชาชน” มีความหมายอย่างไรเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะแนวความคิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนมักจะแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัย และแตกต่างกันบ้างในแต่ละประเทศ นอกจากนี้ยังอาจมีทั้งที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยตรงและที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ด้วย ด้วยเหตุนี้การที่จะจำแนกกฎหมายที่แน่นอนตายตัวโดยทั่วไปว่า สิ่งใดขัดหรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ย่อมไม่อาจกระทำได้โดยถูกต้อง กล่าวโดยสรุป “ความสงบเรียบร้อยของประชาชน” จึงหมายถึง ประโยชน์ทั่วไปของประเทศชาติและสังคม

ดังนั้นเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยถือหลักว่าความสงบเรียบร้อยของประชาชนนี้เป็นสิ่งที่อยู่เหนือสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน

3. หลักการป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน³⁵

“ความเสื่อมทรามทางจิตใจ” หมายความว่า การทำให้ความรู้สึกลึกหรือมโนธรรมตกต่ำ เช่น การตีพิมพ์ภาพลามกอนาจาร การเขียนข้อความที่มีลักษณะยั่วยุการมรณเป็นต้น ซึ่งการพิจารณาว่าสิ่งใดทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับคุณค่าและผลประโยชน์ในสังคมซึ่งอาจผิดแผกแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม วัฒนธรรม และกาลเทศะ ส่วน “สุขภาพ” นั้น หมายความว่า ความสุขที่ปราศจากโรค การเสนอข่าวหรือคำแนะนำให้ประชาชนบริโภคยา อาหารสมุนไพร หรือสารอื่นใดก็ตามซึ่งไม่มีการรับรองจากส่วนราชการที่

³⁵ วนิดา แสงสารพันธ์, หลักกฎหมายสื่อสารมวลชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน , 2551), น. 37 – 38.

รับผิดชอบ หรือไม่มีหลักประกันความปลอดภัย เป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมทางสุขภาพของประชาชน

การจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน เป็นการจำกัดในเชิงการป้องกันมิให้เกิดผลร้ายจากการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน เนื่องจากความเสื่อมทางจิตใจเป็นสิ่งที่ป็นนามธรรมอันเกิดขึ้นจากภายในจิตใจอันอาจส่งผลให้มาตรฐานในทางศีลธรรมของประชาชนเสื่อมลงอันอาจนำมาซึ่งผลร้ายที่เป็นรูปธรรมที่กระทบต่อสังคมได้ อาทิเช่น การตีพิมพ์บทความหรือรูปลามกอาจก่อให้เกิดผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในสังคมได้ ในทำนองเดียวกันการโฆษณาชวนเชื่อหรือการเผยแพร่ให้ประชาชนเห็นว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ทันสมัย ทั้งที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพย่อมส่งผลให้ประชาชนได้รับผลร้ายด้านสุขภาพอนามัยได้เช่นกัน ดังนั้นเมื่อเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณาอาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประชาชนเสรีภาพของสื่อมวลชน ย่อมถูกจำกัดด้วยหลักการที่กล่าวมาข้างต้น

4. หลักการเคารพสิทธิในความเป็นส่วนตัว

แม้ว่าสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนจะได้รับการส่งเสริม แต่สิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้ก็ไม่อาจกระทำโดยละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยเช่นกัน การให้ความคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว อันได้แก่การคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล เป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการเคารพความเป็นมนุษย์

แต่อย่างไรก็ตามการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวก็มีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ สิทธิในความเป็นส่วนตัวนั้นย่อมไม่ขัดขวางต่อการเผยแพร่เรื่องราวซึ่งเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ไม่คุ้มครองบุคคลซึ่งได้แสดงเจตนาละสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่โดยปราศจากการแทรกสอดจากสาธารณะ ไม่ขัดขวางต่อการสื่อสารเรื่องราวใด ๆ ซึ่งได้รับเอกสิทธิ์ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทแม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวก็ตาม และสิทธิในความเป็นส่วนตัวย่อมระงับไปเมื่อมีการเผยแพร่ข้อเท็จจริงโดยตัวบุคคลนั้นเองหรือโดยได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น³⁶

³⁶ เฟิงอ้าง, น.36-37.

2.3 สิทธิในความเป็นส่วนตัว

โดยที่สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการแสวงหา นำเสนอและเผยแพร่ข่าวสารความเป็นไปต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการเสนอข่าวคดีอาญาในความผิดที่เกี่ยวกับเพศให้ประชาชนได้รับทราบ สื่อมวลชนอาจก้าวล่วงต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหาย โดยเฉพาะสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณ และสิทธิในชีวิตส่วนตัวของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

2.3.1 ความหมายของสิทธิในความเป็นส่วนตัว

การจะพิจารณาความหมายของ “สิทธิในความเป็นส่วนตัว” ควรจะต้องให้ความสนใจกับคำว่า “ความเป็นส่วนตัว” เสียก่อน เนื่องจากเป็นรากฐานที่มาของสิทธิในความเป็นส่วนตัว คำว่า “ความเป็นส่วนตัว” (Privacy) หมายถึง สิทธิที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด โดยเป็นสิทธิพื้นฐานโดยธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ในการกำหนดความเป็นตัวตนของตนเองในการดำเนินชีวิตและการติดต่อสื่อสารของตนเองกับผู้อื่น คำว่า “ความเป็นส่วนตัว” จึงมีการแปลความได้หลากหลาย เช่น หมายถึง สิทธิที่จะแต่งงาน สิทธิที่จะทำแท้ง สิทธิที่จะเรียนภาษาอื่น สิทธิที่จะเป็นพวกรักร่วมเพศ สิทธิที่จะทดลองยาชนิดใหม่ในการรักษาโรค สิทธิในการมีชีวิตอยู่ สิทธิที่จะเลือกศาสนาและการเมือง สิทธิที่จะรับคุ้มครองเป็นผู้ให้กำเนิดเด็กทารก เป็นต้น³⁷

เมื่อ “ความเป็นส่วนตัว” เป็นประโยชน์ที่บุคคลได้รับบนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ บุคคลจึงมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว “Right to Privacy” ซึ่งหมายถึงสิทธิอันเป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่จะมี “ความเป็นส่วนตัว” ในบทความ The Right to Privacy โดย Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis อธิบาย “สิทธิในความเป็นส่วนตัว” (Privacy) ว่าหมายถึง “สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง” (the right to be let alone) เป็นการมองสิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นสองแง่มุม คือความเป็นส่วนตัวในทางรูปธรรม คือ สิทธิที่จะอยู่โดยลำพังปราศจากการรบกวนและปราศจากการแทรกแซงจากสังคม การอยู่อย่างสันโดษไม่ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม ส่วนอีกแง่หนึ่ง

³⁷ ชื่นอารี มาลีศรีประเสริฐ, “การคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), น.10.

คือความเป็นส่วนตัวในทางนามธรรม ได้แก่ การที่บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนความเชื่อถือศรัทธาในลัทธิศาสนา³⁸

นอกจากนี้นักวิชาการท่านอื่นได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ Michael A. Zimmerman, King, O' Neill กล่าวถึง สิทธิในความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิที่จะอยู่คนเดียวโดยปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลอื่น หรือถูกแทรกแซงน้อยที่สุด รวมไปถึงสิทธิที่จะปกป้องตนเองจาก

1. การแทรกแซงในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และความเป็นอยู่ในบ้าน
2. การแทรกแซงเรื่องกายและจิตใจ หรือความประพฤติเรื่องเพศและอิสรภาพ

ทางความคิด

3. การเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติยศ
4. การถูกทำให้มัวหมองในสายตาสาธารณชน
5. การเปิดเผยเรื่องส่วนตัวโดยไม่เคารพและทำให้อับอาย
6. การนำชื่อหรือสิ่งที่บ่งบอกว่าเป็นบุคคลนั้นไปใช้ประโยชน์
7. การสอดแนม การสอดรู้สอดเห็น การจับตามอง และรบกวน
8. การแทรกแซงในการโต้ตอบจดหมาย
9. เปิดเผยข้อมูลความลับทางวิชาชีพที่บุคคลนั้นได้ให้หรือได้รับ
10. นำการติดต่อสื่อสาร การเขียน การพูดที่เป็นส่วนตัวไปใช้ในทางที่ผิด³⁹

กุลพล พลวัน⁴⁰ กล่าวถึง สิทธิในความเป็นส่วนตัว (privacy) หมายถึง สิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง (to be let alone) โดยปลอดจากการแทรกสอดในความเป็นอยู่ส่วนตัวทำให้ได้รับความอับอาย เดือดร้อน รำคาญใจ หรือนำภาพหรือชื่อไปใช้ประโยชน์ในทางแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

Black's Law Dictionary ได้ให้ความหมายของสิทธิในความเป็นส่วนตัวไว้ว่าหมายถึง สิทธิของบุคคลที่อยู่โดยลำพังเสรี ปราศจากการรบกวนจากบุคคลภายนอก ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปแล้ว

³⁸ Ellen Alderman and Caroline Kennedy, The Right to Privacy, (New York : Alfred A. Knopf, 1995), p. 155.

³⁹ Michael A. Zimmerman, King, O' Neill, How to Implement Privacy and Security, (S.I. : Theorem, 1976), pp. 1-2.

⁴⁰ กุลพล พลวัน, “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวกับการคุ้มครองตามกฎหมายไทย,” ฉบับที่ 195 ข่าวเนติบัณฑิตยสภา น.4.

สิทธิในความเป็นส่วนตัว เป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองตามแนวความคิดที่ว่า เป็นเสรีภาพอันมีมาแต่ดั้งเดิม โดยสิทธิเช่นนี้ให้การปกป้องต่อการเข้าสอดแทรกในกิจกรรมส่วนตัวของบุคคลโดยรัฐหรือบุคคลอื่น รวมตลอดถึงให้ความคุ้มครองเกียรติยศชื่อเสียงของบุคคลซึ่งเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะเลือกการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัวของตน หรือความสัมพันธ์กับผู้อื่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า “สิทธิในความเป็นส่วนตัว” หมายถึง สิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยลำพังปราศจากการแทรกสอด หรือถือเอา หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในเรื่องส่วนตัว หรือกิจกรรมส่วนตัวโดยแท้จริงของเขาไปเผยแพร่แก่บุคคลหรือต่อสาธารณชน อันทำให้เขาได้รับความเดือดร้อนรำคาญ อับอาย เลื่อมเสียชื่อเสียง หรือทุกข์ทรมานใจ รวมถึงการเข้าถือเอาชื่อหรือภาพของเขาไปใช้เพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่ได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น

2.3.2 แนวความคิดว่าด้วยสิทธิในความเป็นส่วนตัว

“สิทธิในความเป็นส่วนตัว” (Privacy) เป็นคำที่ปรากฏอยู่ในนิยามหนึ่งของสิทธิส่วนบุคคล (Personal Right) อันเป็นการย้ำให้เห็นถึงความสำคัญที่มนุษย์ทุกคนต้องปฏิบัติต่อความเป็นส่วนตัวของบุคคลในฐานะที่เป็นสาระสำคัญของสิทธิในความเป็นส่วนตัวของมนุษย์ แต่การกำหนดขอบเขตความเป็นส่วนตัวเป็นเรื่องยากที่จะกำหนดได้อย่างแน่นอนและชัดเจน นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่าสามารถกำหนดความเป็นส่วนตัวได้จากพฤติการณ์ที่สมาชิกในสังคมคาดหวังได้ว่าสมควรเป็นเรื่องส่วนตัว เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ เรื่องครอบครัว บ้าน ความสัมพันธ์ หรือเอกสารของบุคคล หรือบางท่านเห็นว่าขอบเขตของความเป็นส่วนตัวเป็นเรื่อง “อัตวิสัย” ขึ้นอยู่กับความเชื่อและทัศนคติของคนในสังคม⁴¹ หรือความเป็นส่วนตัวมีนิยามอยู่ในวิถีชีวิตของมนุษย์ แนวทางปฏิบัติของขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมของแต่ละสังคม⁴² จึงกล่าวได้ว่าขอบเขตของความเป็นส่วนตัวมีลักษณะที่มีการเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามทัศนคติและความเชื่อของคนในสังคมที่อาจแปรเปลี่ยนไป ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเกิดจากการแผ่ขยาย การเลียนแบบ หรือการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม

⁴¹ อุดม รัฐอมฤต นพนิติ สุริยะ บรรเจิด สิงคะเนติ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 6*, น.16.

⁴² Mark Littman & Peter Carter Ruck, *Privacy and the Law*, (London : Stevenson & Sons Limiter, 1970), p. 5.

แนวความคิดทางปรัชญากฎหมายธรรมชาติถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าสูงสุดของมนุษย์ ด้วยเหตุผลที่ว่าสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญของชีวิตของบุคคล บุคคลในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์คุณค่าสูงสุดของมนุษย์คือการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และด้วยคุณค่าดังกล่าวจึงไม่มีบุคคลใดหรือแม้กระทั่งรัฐจะสามารถพรากหรือ ล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าวให้ลดน้อยลงไปได้และไม่สามารถละเลยได้เลยไม่ว่าในเวลาใด ตามคำอธิบายปรัชญากฎหมายธรรมชาติของ Rudolf Stammler กล่าวว่า รัฐหรือกฎหมายต้องยึดมั่นในหลักแห่งการเคารพและการมีส่วนร่วมของมนุษย์ (Principle of Respect & Participation) การกำหนดให้รัฐใช้อำนาจรัฐต้องปฏิบัติต่อมนุษย์ในฐานะที่เป็นจุดหมายในตัวเอง ภายใต้หลักการพื้นฐานของกฎหมายธรรมชาติที่เน้นการเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คำสั่งหรือข้อเรียกร้องทางกฎหมายใด ๆ ต้องไม่ละเมิดต่อการดำรงอยู่ของสถานะแห่งการเคารพต่อตัวเองในตัวของบุคคล ศักดิ์ศรีของมนุษย์ย่อมบังคับให้ต้องมีการยอมรับสิทธิของเขาในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การเข้าแทรกแซงขวางกั้นต่อการใช้สิทธิดังกล่าวย่อมเป็นการตัดรอนสาระสำคัญของศักดิ์ศรีดังกล่าวของมนุษย์⁴³ รัฐจึงมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาให้คงไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งถือเป็นอุดมการณ์สูงสุดของรัฐ

ดังนั้นแนวความคิดในการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวจึงเกิดจากแนวความคิดทางปรัชญากฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) อันเป็นพื้นฐานเรื่องสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอนว่าความเป็นส่วนตัวเป็น “คุณค่า” ประจำตัวมนุษย์ เป็นสิทธิที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ไม่ต้องการการพิสูจน์ และเป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย⁴⁴

แนวความคิดว่าด้วยสิทธิในความเป็นส่วนตัวเกิดขึ้นมานานแล้วก่อนที่จะมีการบัญญัติกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร โดยในสมัยกรีกได้มีการพูดถึงประโยชน์ส่วนตัว (Private Interest) และประโยชน์ส่วนรวม (Common Good) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดในเรื่อง “ส่วนตัว” กับ “สาธารณะ” เกิดขึ้นแล้วในสมัยกรีกและสืบทอดต่อมาจนถึงสมัยโรมัน

⁴³ จรัญ โฆษณานันท์, สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความ เป็นจริงทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545), น. 127.

⁴⁴ ปัญญา อุดชาชน, สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ : ศึกษากรณี พระราชบัญญัติระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2541, รายงานการศึกษาวิจัยเสนอต่อสำนักงานศาล รัฐธรรมนูญ, 2543, น. 7.

Aristotle สอนว่ามนุษย์ไม่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง การพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการที่มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกัน การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม มนุษย์ย่อมมีความสัมพันธ์กันระหว่างเอกชนด้วยตนเอง ความสัมพันธ์ดังกล่าวก่อให้เกิดกฎระเบียบและก่อให้เกิดหน้าที่ต่อสังคม และการดำเนินชีวิตในสังคมนี้แต่ละบุคคลย่อมมีพื้นที่ซึ่งแยกจากสังคมอย่างเคร่งครัด ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับร่างกายและการดำเนินชีวิตของสมาชิกภายในครอบครัว เช่น การกินการอยู่ การมีเพศสัมพันธ์ การเกิด การตาย และการนับถือศาสนา⁴⁵ ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดเรื่องทรัพย์สินส่วนบุคคล Aristotle เสนอให้เอกชนมีทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อกระตุ้นให้เอกชนมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้ทรัพย์สินได้เพิ่มพูนและเป็นเครื่องค้ำจุนให้บุคคลไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น Aristotle ถือว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่ประกอบขึ้นเป็นสภาพบุคคลหรือ บุคคลภาพ (personality)⁴⁶

คำสอนของ Aristotle มีอิทธิพลต่อนักคิดและกฎหมายธรรมชาติสมัยใหม่ เช่น Hugo Grotius ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกทางกฎหมายธรรมชาติคนสำคัญ โดยนำรากฐานทางปรัชญาสมัยกรีกมาอธิบายบนรากฐานของกฎหมายสมัยใหม่ซึ่งได้อธิบายลักษณะของกฎหมายธรรมชาติว่า “กฎหมายธรรมชาติคือบัญชาของเหตุผลที่ถูกต้อง..” หรือ John Locke ที่สอนว่ามนุษย์ทุกคนต้องเคารพในความเสมอภาคและความเป็นอิสระต่อกัน แต่ละคนไม่ควรละเมิดชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สิน และโดยแนวความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนตัวมีการเสนอให้เอกชนมีทรัพย์สินส่วนตัว⁴⁷

อิทธิพลของกรีกและกฎหมายธรรมชาติถ่ายทอดมาถึงยุคของจักรวรรดิโรมัน การปกครองของชาวโรมันปกครองภายใต้กฎเกณฑ์ทางจารีตประเพณี ความเชื่อในทางปรัชญา ความยุติธรรม และกฎหมายธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสอนของสำนักสโตนิคที่ว่า “กฎหมายที่แท้จริงคือเหตุผล” นักกฎหมายโรมันได้พัฒนาหลักกฎหมายธรรมชาติโดยเชื่อว่าหลักกฎหมายธรรมชาติ (Jus Naturale) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผลสอดคล้องกับธรรมชาติ มีผลบังคับ

⁴⁵ Judith Wagner DeCew, In pursuit of privacy : law, ethics, and the rise of technology, (New York : Cornell University press, 1997), p. 10.

⁴⁶ ปรีดี เกษมทรัพย์, นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบคำสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น. 110.

⁴⁷ Judith Wagner DeCew, *supra note 45*, p. 11.

ทั่วไป ครอบคลุมทุกชาติทุกภาษา⁴⁸ จากแนวความเชื่อดังกล่าวส่งผลให้เกิดหลักแนวปฏิบัติหรือกฎหมายบ้านเมือง (Jus Civile) ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายธรรมชาติ กล่าวคือ กฎหมายบ้านเมืองหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการจำกัดหรือก้ำวล่วงสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมเป็นการขัดต่อกฎหมายธรรมชาติ กฎหมายนั้นต้องไม่มีผลบังคับ

ในสมัยกลางตอนต้นที่เรียกว่าเป็นยุคมืดในยุคนี้บ้านเมืองเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายของบ้านเมืองการรบเพื่อแย่งชิงอำนาจและแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติเกิดขึ้นทั่วไปในยุโรป การแตกแยกเป็นแว่นเล็กแว่นน้อยของยุโรปภายใต้ระบบศักดินา (Federal System) ทำให้สภาพการณ์ไม่สงบสุข ประชาชนตกอยู่ในภาวะที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนท่ามกลางความหวาดกลัวเพื่อมีชีวิตรอดเท่านั้น เรื่องสิทธิเสรีภาพหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในยุคนี้แทบจะไม่ได้คำนึงถึงเลย

อย่างไรก็ดีแนวความคิดกฎหมายธรรมชาติกลับมามีบทบาทอย่างยิ่งต่อลัทธิเสรีนิยมในช่วงของการเกิดขึ้นของรัฐสมัยใหม่ กฎหมายสมัยใหม่ และระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช กฎหมายธรรมชาติถูกยกขึ้นมาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิอันเป็นรากฐานของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายธรรมชาติถูกใช้เป็นข้อต่อสู้กับการใช้อำนาจรัฐเพื่อปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลจากการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพโดยรัฐหรือเอกชนด้วยกันเองในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ สิทธิในร่างกาย ทรัพย์สิน และเสรีภาพส่วนบุคคล โดยถือว่าการแทรกแซงของรัฐมีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพของประชาชนและขัดต่อภาวะธรรมชาติของชีวิตในสังคม แนวความคิดดังกล่าวถือว่าการวางรากฐานการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

นอกจากนี้แนวความคิดในเรื่องความเป็นส่วนตัวได้มีการพัฒนาครั้งสำคัญ เมื่อมีการเผยแพร่บทความ “Right to Privacy” ของ Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis ซึ่งอธิบายว่าการอยู่อย่างสันโดษไม่ติดต่อดังสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือสังคมเป็นสิ่งที่บุคคลควรได้รับความเคารพและได้รับความคุ้มครอง เพื่อให้สามารถพัฒนาบุคลิกลักษณะตามที่ต้องการ และมีสิทธิที่จะแสวงหาความสุขในชีวิตตามวิถีทางที่อาจเป็นไปได้ และเป็นความพอใจตรงเท่าที่การแสวงหาความสุขนั้นไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่นหรือสาธารณะ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่จะอยู่อย่างสันโดษ นอกจากนี้บทความดังกล่าวยังเป็นผลสะท้อนของการพัฒนาเทคโนโลยีในช่วงปี ค.ศ. 1890 ซึ่ง Warren และ Brandeis กล่าวว่าเกิดขึ้นของโทรเลข โทรศัพท์ การมีแท่นพิมพ์หนังสือที่สามารถพิมพ์หนังสือได้รวดเร็ว และการคิดค้นเครื่องมือ

⁴⁸ ปรีดี เกษมทรัพย์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 46, น. 110.

เครื่องใช้ใหม่ ๆ อันเป็นการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี และการที่สื่อมวลชนแทรกแซงเข้าไปในชีวิตส่วนตัวอย่างปราศจากขอบเขต การนิเทศไม่ได้เป็นที่มาของการแสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ต่อไปอีกแล้ว แต่กลายมาเป็นธุรกิจการค้าที่ขายดิบขายดีจนเป็นอุตสาหกรรมอย่างหนึ่ง การแสดงข้อความรายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศมีอยู่อย่างกว้างขวาง แม้แต่ทางวิทยุกระจายเสียง คอลัมน์แต่ละคอลัมน์เต็มไปด้วยเรื่องการนิเทศว่าร้าย เหล่านี้ก่อให้เกิดการคุกคามสิทธิในความเป็นส่วนตัวจึงทำให้มีความจำเป็นต้องกระตุ้นให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญต่อจิตวิญญาณของมนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นคุณค่าสูงสุดในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่ารัฐหรือปัจเจกบุคคลก็ไม่สามารถละเมิดคุณค่าสูงสุดนั้นได้⁴⁹

โดยที่สื่อมวลชนมีหน้าที่เป็นตัวกลางในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่สู่สาธารณชนเพื่อตอบสนองสิทธิในการรับรู้ของประชาชน (Right to Know) จึงมีปัญหว่าสื่อมวลชนสามารถนำภาพและเหตุการณ์การกระทำความผิดที่เป็นเรื่องราวส่วนตัวของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศไปเผยแพร่สู่สาธารณชนได้หรือไม่ จากการศึกษาแนวความคิดทางปรัชญากฎหมายธรรมชาติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สรุปได้ว่าแนวความคิดทางปรัชญากฎหมายธรรมชาติให้ความคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของมนุษย์ โดยมองว่าความเป็นส่วนตัวเป็นคุณค่าประจำตัว เป็นสิทธิจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด สื่อมวลชนไม่สามารถนำเสนอภาพหรือเรื่องราวส่วนตัวของปัจเจกบุคคลได้ เว้นแต่การเผยแพร่ดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามก็ดียกเว้นเพื่อประโยชน์สาธารณะนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องวินิจฉัยความพอดีระหว่างเรื่องส่วนตัวหรือเกียรติยศชื่อเสียงกับประโยชน์สาธารณะ ดังนั้นการนำเอาเรื่องราวส่วนตัวของบุคคลไปเผยแพร่จึงต้องใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดเพื่อไม่ให้ละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว หรือสิทธิที่จะไม่เป็นข่าวของบุคคลอื่น

⁴⁹ Haroldd L. Nelson & Dwight L. Teeter, Law of Mass Communication and Control of Print and Broadcast Media, 5 th Edition (New York : The foundation Press, 1986), pp. 204 – 205.

2.3.3 แนวความคิดว่าด้วย “ความเป็นส่วนตัว” และ “ประโยชน์สาธารณะ”

“ความเป็นส่วนตัว” ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) ทั้งในส่วนของสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป กล่าวคือ หากเป็นข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวโดยแท้ ย่อมได้รับการปกป้องคุ้มครองจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจากสื่อมวลชนหรือบุคคลอื่นในสังคมทั้งนี้เนื่องจาก “ความเป็นส่วนตัว” เป็นคุณค่าที่ได้รับการยอมรับคุ้มครองในฐานะสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งระหว่างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นกับสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่เกิดขึ้นจึงมีประเด็นที่โต้เถียงกัน คือ ความเป็นส่วนตัวนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวโดยแท้ หรือเป็นเรื่องเกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ (Public Interest)⁵⁰

การวิเคราะห์ในเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่จะได้รับการคุ้มครองจึงจำเป็นต้องอาศัยการแบ่งขอบเขตของ “เรื่องส่วนตัว” และ “เรื่องสาธารณะ” เพื่อให้สามารถทราบว่าเป็นเรื่องส่วนตัวใดบ้างจะได้รับการคุ้มครองหรือมีข้อยกเว้น

จากความเชื่อที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมแต่การอยู่ร่วมกันในสังคมเอกชนแต่ละคนย่อมมีพื้นที่ที่แยกต่างหากจากสังคมอย่างเคร่งครัด ซึ่งอาจเรียกว่าวิถีชีวิตตามธรรมชาติของมนุษย์อาจแบ่งได้เป็นสองส่วน⁵¹ คือ

1. ส่วนที่เป็น ชีวิตส่วนตัว (Private Life) คือ การดำเนินชีวิตด้วยตัวเองเป็นชีวิตส่วนตัวแยกออกจากสังคม หรือผู้อื่น
2. ส่วนที่เป็น ชีวิตสาธารณะ (Public Life) คือ การดำเนินชีวิตที่ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือต่อสาธารณชน

ในวงวิชาการยอมรับกันว่าการแบ่งแยกระหว่างพื้นที่ส่วนตัวและสาธารณะเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน

John Locke ได้อธิบายพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะไว้ในงานเขียน The Second Treatise on Government (1960) “ส่วนตัว” หมายถึง สถานะที่บุคคลมีเสรีภาพโดยสมบูรณ์ที่

⁵⁰ นคร เสรีรักษ์, “การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารในกระบวนการธรรมรัฐไทย,” (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น.47.

⁵¹ Mark Littman & Peter Carter Ruck, *supra* note 42, p. 21.

จะกำหนดการกระทำของตนเอง กำหนดการใช้ทรัพย์สินของตน และกำหนดความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ตามที่เขาคิดว่าสมควรภายใต้ขอบเขตของกฎหมายธรรมชาติ Locke ได้เสนอแนวความคิดทรัพย์สินส่วนตัว บุคคลควรมีสิทธิในทรัพย์สินของเขาเองอย่างสมบูรณ์เนื่องจากทรัพย์สินนั้นบุคคลได้มาตามความเหนื่อยยากและด้วยแรงงานของเขา ด้วยเหตุนี้สิ่งใดที่เขาได้มาได้ยึดถือเพื่อตัวเองเป็นทรัพย์สินส่วนตัว และแบ่งแยกต่างหากจากสาธารณะหรือของคนทั่วไปในสังคม⁵² อย่างไรก็ตาม Locke สรุปไว้ในตอนท้ายว่าการแบ่งพื้นที่ของส่วนตัวกับสาธารณะจริง ๆ แล้วมีความซับซ้อนมากกว่านี้มาก

Alan F. Westin อธิบายว่าพื้นที่ “ส่วนตัว” สามารถพิจารณาได้ในแง่มุมที่ต่างกันสามประการ คือ

1. การมีอิสระในการกำหนดตนเอง (Autonomy) กล่าวคือ บุคคลมีความสามารถและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของตน การมีชีวิตที่เป็นอิสระปราศจากการควบคุมโดยรัฐซึ่งถือว่าเป็นสถานะที่รัฐหรือบุคคลอื่นไม่สามารถเข้าไปก้าวก่ายรู้เห็นในการกระทำหรือความสัมพันธ์กับบุคคลในเรื่องส่วนตัว (Private) ของบุคคลได้
2. เป็นความลับ (Secrecy) เฉพาะตัวบุคคล กล่าวคือ เป็นข้อเท็จจริงที่สามารถรู้และเห็นได้เฉพาะบุคคล บุคคลภายนอกหรือสาธารณชนไม่สามารถเข้าร่วมรู้เห็นได้
3. เป็นเรื่องเกี่ยวกับการอยู่อย่างสันโดษ (Solitude) ซึ่งเป็นมุมมองในทางกายภาพ กล่าวคือ เป็นการจำกัดการเข้าถึงโดยบุคคลภายนอก

Westin อธิบายว่าการพิจารณาความเป็นส่วนตัวเป็นสิ่งที่ไม่มีมิติ การจะอ้างความเป็นส่วนตัวได้ต้องพิจารณาในแง่มุมเหล่านี้ประกอบกัน อีกทั้งต้องพิจารณาถึงมิติทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมด้วยจึงเพียงพอแก่การอ้างถึงความเป็นส่วนตัว⁵³

Hannah Arendt ได้อธิบายลักษณะสำคัญของพื้นที่ “สาธารณะ” ว่า

1. เป็นพื้นที่ที่บุคคลดำเนินชีวิตโดยเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ เป็นพื้นที่ที่ประชาชนสามารถพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้แย้ง พูดคุยถึงความแตกต่างเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในสิ่งที่สังคมให้ความสนใจหรือเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคม

⁵² Judith Wagner DcCew, *Supra note 45*, p. 11.

⁵³ David H. Flaherty, Privacy Edition, Privacy and Data Protection : an International Bibliography, (New York : Knowledge Industry Publication Inc, 1984), p. 14.

2. เป็นพื้นที่ที่ทุกอย่างสามารถเปิดเผยได้ สามารถเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง เป็นที่ที่ทุกอย่างสามารถปรากฏแก่สายตาของทุกคน สามารถได้ยิน ได้ฟัง

ในทางตรงข้ามพื้นที่ “ส่วนตัว” คือ พื้นที่ที่มีลักษณะตรงข้าม หรือส่วนที่แยกออกจากพื้นที่สาธารณะ และลักษณะทั้งสองประการที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะนั้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยในพื้นที่ส่วนตัว⁵⁴

ตามหลักกฎหมายเยอรมันอธิบายการแบ่งแยกพื้นที่ “ส่วนตัว” กับ “สาธารณะ” โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ดังนี้⁵⁵

1. เรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่ได้มีผลกระทบต่อสังคม เช่น เรื่องราวของบุคคลที่ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่น หรือไม่มีผลต่อสาธารณะ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายของบุคคล ทรัพย์สิน

2. กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคคล คือ สิทธิที่จะถอนตัวออกจากสังคม พฤติกรรมเฉพาะตัวของบุคคล หรือกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัว การทำมาหาได้ซึ่งทรัพย์สินไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคม การประกอบอาชีพ การติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน หรือภายในกลุ่มบุคคลที่ตั้งขึ้น ความสัมพันธ์ทางเพศ เป็นต้น

3. การติดต่อสื่อสาร หรือการสนทนาในเรื่องที่มีลักษณะเป็นเรื่องเฉพาะตัว เช่น การติดต่อสื่อสารทางจดหมาย การสนทนาทางโทรศัพท์ โทรเลข หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับบุคคลที่อาจถูกให้คำนิยามอยู่ในขอบเขตความเป็นส่วนตัวซึ่งสมาชิกของสังคมมีเหตุควรคาดหมายได้ว่าเรื่องราวดังกล่าวสมควรได้รับการเก็บไว้กับตัวเขาเอง เช่น การเขียนจดหมายตอบโต้ หรือเอกสารของตัวเขา หรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ เรื่องครอบครัว บ้าน หรือความสัมพันธ์อื่น ๆ ของตัวเขา

แม้ว่าการแบ่งขอบเขตระหว่าง “ส่วนตัว” กับ “สาธารณะ” เป็นความคิดที่มีความซับซ้อนและอยู่กับระเบียบแบบแผนหรือวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามการเกิดขึ้นของรัฐสมัยใหม่ที่อำนาจอธิปไตยอยู่ภายใต้การปกครองของประชาชน การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นสิทธิของพลเมือง

⁵⁴ Maurizio Passerin d' Entrevies and Ursula Editor, Public and Private Legal, Political and Philosophical Perspective (Routledge, 2000), p. 79.

⁵⁵ ศิริกุล ภูพันธ์, “ข้อความคิดว่าด้วยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น.35-36.

และการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศเป็นสิทธิของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย สิทธิในการตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับตนของปัจเจกบุคคลเป็นสาระสำคัญ เช่น สิทธิที่จะเลือกประกอบอาชีพ การจับจ่ายใช้สอย การเลือกหรือการสร้างครอบครัว การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณภาพตามที่ใจต้องการ อาจกล่าวได้ว่าความเป็นส่วนตัว ได้แก่ ประโยชน์ส่วนตัวที่เป็นพื้นฐานของความเป็นอยู่ที่ดี และบนพื้นฐานของความเป็นอยู่ที่ดีนี้ บุคคลย่อมต้องการการปกป้องรักษาความปลอดภัยเพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของตน⁵⁶ ดังนั้น ในการแบ่งแยกพื้นที่ส่วนตัวและสาธารณะในสังคมประชาธิปไตย จึงต้องกำหนดเงื่อนไขของการดำเนินชีวิตส่วนตัวโดยประชาชนสามารถมีชีวิตร่วมกันได้ในสังคมได้โดยที่ยังคงเคารพในความเป็นส่วนตัวของปัจเจกบุคคล

อย่างไรก็ตามสิทธิในความเป็นส่วนตัวในเชิงกฎหมายไม่ได้เป็นสิทธิที่สมบูรณ์ ไม่มีใครสามารถยืนอยู่ในกรอบความเป็นส่วนตัวได้ทุกสถานการณ์ เหตุเพราะว่าในความเป็นจริงมนุษย์เป็นสัตว์สังคมย่อมต้องมีการติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น แม้ว่าปัจเจกชนมีอิสระที่จะคิดที่จะทำโดยธรรมชาติและบุคคลอื่นรวมทั้งสังคมไม่ควรก้าวล่วงเข้าไปบงการ หากแต่ขณะเดียวกันบุคคลในฐานะสมาชิกของสังคมย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงการมีสัมพันธ์กับสังคมจึงทำให้บางครั้งจะต้องเสียความเป็นส่วนตัวไปบ้าง โดยเฉพาะกรณีที่สื่อมวลชนได้เปิดเผยเรื่องราวชีวิตของบุคคลซึ่งสื่อมวลชนมักอ้างว่าเพื่อตอบสนองสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสาร (Right to Know) ของสาธารณชน ซึ่งหากเป็นบุคคลสาธารณะ เช่น ผู้บริหารประเทศ นักการเมือง ศิลปิน นักร้อง นักแสดง ฯลฯ ย่อมมีโอกาสตกเป็นเป้าหมายของสื่อมวลชนอยู่เสมอ แต่ไม่ว่าผู้ตกเป็นข่าวจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือบุคคลสาธารณะสื่อมวลชนมักใช้เหตุผลสนับสนุนการนำเสนอว่าเป็นไปเพื่อ “ประโยชน์สาธารณะ” (Public Interest) และอาศัยหลักการทางวารสารศาสตร์ในเรื่องคุณค่าของความเป็นข่าว (Newsworthiness) มาเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจในการนำเสนอข่าว⁵⁷

⁵⁶ นคร เสรีรักษ์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 50, น. 49.

⁵⁷ อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี, “การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของหนังสือพิมพ์ ต่อนักการเมือง ศิลปิน นักแสดง นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป,” วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ภาควิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), น.5.

คำว่า “บุคคลสาธารณะ” หรือ “public figure” นั้น หมายความว่าบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปในสังคม เป็นที่นิยมของสาธารณชน หรือเป็นผู้ที่ได้รับความสนใจจากผู้คนในสังคมมากเป็นพิเศษ บุคคลสาธารณะแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ บุคคลที่สมัครใจที่จะอยู่ในความสนใจของประชาชน เช่น นักการเมือง นักแสดง นักร้อง นักกีฬา และบุคคลที่กลายเป็นที่สนใจของประชาชนโดยปริยาย กล่าวคือ เป็นบุคคลธรรมดาและตกเป็นข่าวโดยไม่ได้ตั้งใจ เช่น ผู้หญิงที่คลอดบุตรฝาแฝด 9 คน ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ฯลฯ⁵⁸ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงบุคคลที่ตกเป็นข่าวอันเนื่องมาจากการถูกทำร้ายในคดีอาญา เช่น ผู้เสียหายที่ถูกละเมิดทางเพศหรือถูกข่มขืน ตลอดจนบุคคลอื่นที่มีความใกล้ชิด เช่น บุตรของผู้เสียหาย⁵⁹ อนึ่งบุคคลสาธารณะยังเป็นคนธรรมดาที่มีสิทธิในความเป็นส่วนตัวเท่ากับบุคคลอื่น เพียงแต่ในทางปกติประเพณีที่มีการปฏิบัติต่อ ๆ กันมากฎหมายได้เปิดช่องให้สังคมรวมถึงสื่อมวลชนได้รับรู้ชีวิตส่วนตัวของบุคคลสาธารณะในบางเรื่องได้ โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (Public Interest) ส่วนเรื่องที่เป็นเรื่องส่วนตัวที่มีลักษณะ “เฉพาะตัว” (Individual Interest) อันเป็นสิทธิในความเป็นส่วนตัวโดยแท้กฎหมายยังคงให้ความคุ้มครองเพื่อมิให้ผู้ใดสามารถก้าวล่วงเข้าไปวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องส่วนตัวโดยทำให้เกิดความเสียหายอันเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Intrusion of Privacy) ได้⁶⁰ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าบุคคลสาธารณะได้รับการคุ้มครองในสิทธิความเป็นส่วนตัวไม่แตกต่างจากบุคคลธรรมดา เว้นแต่ในกรณีที่เกี่ยวข้องส่วนนั้นเป็นประโยชน์สาธารณะ

โดยสรุปสื่อมวลชนจะทำการเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลธรรมดาหรือบุคคลสาธารณะได้เพียงใดนั้น สื่อมวลชนต้องชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิในความเป็นส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะ หากน้ำหนักของประโยชน์สาธารณะมีเหนือกว่าสิทธิในความเป็นส่วนตัว สื่อมวลชนย่อมนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่เป็นประโยชน์สาธารณะนั้นได้ แต่ไม่อาจกล่าวอ้างความเป็น “ประโยชน์สาธารณะ” มาละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวจนเกินสมควร และจะกระทำได้

⁵⁸ วนิดา แสงสารพันธ์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 35*, น. 66.

⁵⁹ Basil S. Markesinis, “The Right to Be Let Alone Versus Freedom of Speech,” *Public Law*, p.71 (1986).

⁶⁰ มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, “ขอบเขตความเป็นส่วนตัวของบุคคลสาธารณะตามประมวลกฎหมายอาญา,” ในหนังสือรวมบทความงานวิชาการประจำปี ปี พ.ศ. 2549, จัดพิมพ์โดย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), น. 27 – 34.

เพียงเพื่อตอบสนอง “สิทธิที่จะรู้” (Right to Know) ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองเทียบเท่ากับสิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคลเท่านั้น⁶¹

ปัญหาว่าในทางกฎหมาย คำว่า “ประโยชน์สาธารณะ” (Public Interest) มีความหมายเพียงใดนั้นไม่มีนิยามไว้ในตัวบทกฎหมายและแนวคำพิพากษาของศาล แต่มีคำอธิบายของนักนิติศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

ขุนประเสริฐ สุภมาตรา อธิบายว่า “ประโยชน์มหาชน คือ ประโยชน์ส่วนรวมของคนทุกคน ไม่ใช่เป็นประโยชน์ของคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะเจาะจง คนบางคนต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์มหาชนซึ่งเท่ากับเสียประโยชน์ในทางหนึ่ง แต่ได้ประโยชน์อีกทางหนึ่ง”⁶²

รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ วิสสุตพิชญ์ อธิบายว่า “สิ่งที่เรียกกันว่าประโยชน์ส่วนรวม (General Interest) หรือ “ประโยชน์มหาชน” (Public Interest) นั้นแท้ที่จริงแล้วก็คือประโยชน์ของกลุ่มคนในภาพรวมโดยเฉพาะประโยชน์พื้นฐานอันจำเป็นของสังคมส่วนรวม โดยที่ผลประโยชน์ที่ปัจเจกชนแต่ละคนได้รับเป็นเพียงผลพลอยได้เท่านั้น ประโยชน์สาธารณะจึงมิใช่ผลรวมของความต้องการของราษฎรแต่ละคน แต่เป็นความต้องการอันร่วมกันของราษฎร ตัวอย่างเช่น เราทุกคนมีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ต้องการกินดีอยู่ดี ทั้งในทางกายภาพและทางจิตใจ ฯลฯ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของราษฎรแต่ละคนจะไม่ได้เกิดขึ้นเมื่อประเทศมีความมั่นคงปลอดภัยจากการรุกรานของต่างชาติ มีความสงบเรียบร้อยภายใน มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ดังนั้นความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึงนับว่าเป็นประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์มหาชน”⁶³

ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อธิบายว่า “การให้ความหมายของประโยชน์สาธารณะทางกฎหมายนั้นทำได้ยาก แต่เราจะเห็นภาพได้ง่ายขึ้น ถ้าเราหยิบเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาเป็นตัวอย่าง อาทิเช่น การป้องกันประเทศ ในการป้องกันประเทศจะต้องมีปัจจัยหลายประการคือ ประการแรก ปัจจัยทางองค์การ (ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบ ต้องมีบุคคลซึ่งได้แก่ กองทัพทั้งหลาย) ต้องมีวิธีดำเนินการ (คือ ต้องใช้อำนาจเกณฑ์ทหาร ประกาศกฎอัยการศึก ชั่วอาวุธ) ต้องมี

⁶¹ วรพจน์ วิสสุตพิชญ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 11, น. 25.

⁶² ขุนประเสริฐ สุภมาตรา, กฎหมายปกครอง, (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2480), น. 75.

⁶³ วรพจน์ วิสสุตพิชญ์, หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2540), น. 21.

วัตถุประสงค์ (คือ ป้องกันความมั่นคงของประเทศมิให้ถูกรุกราน) และมีกิจกรรม (คือ การลงมือดำเนินการ) เราจะเห็นได้ว่าประโยชน์สาธารณะเป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินการของรัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่”⁶⁴

จากคำอธิบายของนักนิติศาสตร์หลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปความหมายของประโยชน์สาธารณะได้ว่าประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) เป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นคุณแก่คนส่วนใหญ่ และสิ่งที่ดีที่เป็นคุณนั้นเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ต้องการ สาธารณะประโยชน์จึงเป็นประโยชน์สำหรับคนหมู่มาก มิใช่ประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง คนหมู่มากในสังคมต่างต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เหล่านี้ล้วนเป็นความต้องการของมนุษยชาติไม่ว่าจะมีเชื้อชาติพันธุ์ใด

การนำเสนอข่าวความผิดเกี่ยวกับเพศของสื่อมวลชนแม้จะเป็นการตอบสนองสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสาร แต่จะนำเสนอข่าวได้เฉพาะเนื้อหาที่พิจารณาแล้วเห็นว่าน้ำหนักของประโยชน์สาธารณะมีมากกว่าสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหาย การนำเสนอข่าวความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีการนำเสนอชื่อ ที่อยู่ของผู้ต้องหา ลักษณะการกระทำความผิด สถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เป็นการแจ้งให้สาธารณชนทราบถึงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเพื่อให้ประชาชนระมัดระวังมิให้ตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำผิด รวมถึงกระตุ้นให้ประชาชนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม⁶⁵ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมและประเมินมาตรการรักษาความปลอดภัยในชุมชน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมอันส่งผลให้ประชาชนเกิดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การนำเสนอข่าวและการเผยแพร่ข่าวสารในความผิดเกี่ยวกับเพศเป็นการนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

แต่อย่างไรก็ดีมีข้อสังเกตว่าเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของสื่อมวลชนยังคงควบคู่กับธุรกิจการค้า ในการเสนอข่าวแต่ละวันจะเลือกเสนอข่าวที่คิดว่าประชาชนสนใจ ข่าวอาชญากรรมก็

⁶⁴ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน ที่มาและนิติวิธี, 3 เล่ม (กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, 2538), เล่มที่ 3 : น. 333.

⁶⁵ สถาบันกฎหมายอาญา, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 17, น. 94.

เป็นข่าวประเภทหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ⁶⁶ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวอาชญากรรมทางเพศ ได้รับความสนใจจากประชาชน สื่อมวลชนจึงลงข่าวอย่างสม่ำเสมอ⁶⁷ และดูเหมือนจะเป็นข่าวที่ หนังสือพิมพ์ให้เนื้อที่สำหรับลงมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ประเภทมีเนื้อหา เรื่องอารมณ์ผู้อ่าน ทั้งหากบุคคลหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องในคดีไม่ว่าจะผู้ต้องหา โจทก์หรือ ผู้เสียหายหรือพยานเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง มีตำแหน่งหน้าที่การงานดีเด่น เป็นคดีใหญ่โตและมี ผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ หรือเป็นคดีที่น่าสยดสยองด้วยแล้ว ข่าวสารคดีนั้นก็ยิ่งมีความสำคัญ และเป็นที่สนใจของประชาชนยิ่งขึ้น

ฉะนั้นเพื่อผลประโยชน์ในทางการค้าที่สื่อมวลชนจะได้รับ การเสนอข่าวคดีอาญาใน รูปแบบต่าง ๆ จึงต้องมีการประโคมข่าวใหญ่โต เช่น พาดหัวข่าวใหญ่โตให้ดูตื่นเต้น สร้างความ ดึงดูดใจของผู้อ่าน บางครั้งทำให้ผู้อ่านคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ทันทีจากการพาดหัวข่าว และอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจไปว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผูกระทำผิดในเรื่องนั้น มีการลงรูปหรือแพร่ ภาพ ชื่อสกุลของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้เสียหาย นอกจากนี้ในด้านเนื้อหาของข่าวนั้นคุณลักษณะ ของข่าวได้รับการเน้นหนักเป็นพิเศษโดยนักข่าวก็คือ ภูมิหลังของข่าว (background) ซึ่งถือกัน ว่าเป็นมิติที่ 4 ของข่าว โดยการพิจารณาว่าข่าวสำคัญขึ้นใดที่ได้รับการเสนอออกไปสู่ผู้อ่านใด ๆ ปราศจากการแสดงความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอม และปราศจากเครื่องชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับ ข่าวอื่นถือว่าข่าวชิ้นนั้นมีความสมบูรณ์เพียงครั้งเดียว ดังนั้นในการเสนอข่าวจึงจะไม่เสนอ ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่มองเห็นเท่านั้น แต่จะให้รายละเอียดหรือแสดงความสัมพันธ์ในอดีต (ถ้าหากมี) และชี้ทิศทางให้เห็นว่าอะไรจะเกิดขึ้นหรือกระทบกระเทือนอย่างไรในอนาคต⁶⁸ เพื่อ เพิ่มความสนใจให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อหวังจะให้ประชาชนสนใจซื้ออ่านอันเป็นการเพิ่มยอดใน การจำหน่ายโดยไม่ใคร่จะคำนึงว่าเนื้อหาที่น่าเสนอเป็นประโยชน์แก่สาธารณะหรือไม่ และมักไม่ คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดต่อสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณและความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหา และ โจทก์หรือผู้เสียหายเท่าใดนัก เช่น การเสนอข่าวเจาะลึกถึงชื่อเสียงเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวหรือ

⁶⁶ รจิตลักษณ์ แสงอุไร, ระบบสื่อสารมวลชนเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), น. 81.

⁶⁷ สุบรรณ พันธ์วิเศษ และคณะ, “สถานการณ์อาชญากรรมทางเพศด้านข่มขืนใน ประเทศไทย” วารสารอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม น. 47 (3 ก.ค. 2528).

⁶⁸ ประชัน วิลลิโก, หลักการเขียนข่าว, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), น. 14 , 171.

ครอบครัว ลักษณะนิสัย การกระทำความผิดครั้งก่อน ๆ มีการตั้งข้อสังเกต วิพากษ์วิจารณ์ไปตามอารมณ์ของผู้รายงานข่าว เป็นต้น เช่นนี้การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนย่อมเป็นการละเมิดต่อสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณ และความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายและผู้ต้องหา

โดยสรุปสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมือง รวมถึงข่าวคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะให้ประชาชนได้ทราบเพื่อตอบสนองสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสาธารณชนซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของปัจเจกบุคคล อย่างไรก็ตามโดยที่บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่บุคคลอื่นรวมทั้งสื่อมวลชนจะละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ และความเป็นส่วนตัวมิได้ ขณะที่สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสาร เหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมอาจไปกระทบต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคลผู้ตกเป็นข่าวได้ เช่นนี้สื่อมวลชนต้องถูกควบคุมในการเผยแพร่ข่าวที่มีเนื้อหากระทบต่อชื่อเสียง เกียรติคุณและความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นเว้นแต่เรื่องราวนั้นคาบเกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณะ สิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเพศย่อมถูกจำกัดลงบางส่วน หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนในการสืบหาอาชญากรรม (Criminal matters) และความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของประชาชนอันเป็นสาธารณประโยชน์โดยตรง แต่สื่อมวลชนไม่อาจเผยแพร่ข่าวสารซึ่งทำให้ผู้เสียหายเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง และสูญเสียความเป็นส่วนตัวเพราะผู้เสียหายยังคงมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว